

УДК 342.3

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНИЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Бостан С.К.

доктор юридичних наук, доцент
Класичний приватний університет

У цьому році Конституція України відзначатиме свій 15-річний ювілей. Цей період був непростим, адже, зазнавши деяких змін під час "помаранчевої революції" 2004 р., через шість років вона повернулася до первинного змісту 1996 р. Судячи з того, що ведуться активні підготовчі роботи щодо модернізації політичної системи України [1], це тимчасове явище і нових змін до Основного Закону не оминати. Про це свідчить, зокрема, те, що нинішньою владою в особі Президента України В. Януковича підтримана ініціатива Л. Кравчука щодо створення Конституційної Асамблеї для підготовки змін до Конституції України [2].

З комплексу різнопланових проблем, які стануть предметом обговорення, немає ніяких сумнівів, що однією з нагальних буде проблема організації публічної влади. Однаковою мірою це стосується таких її складових, як державна влада та місцеве самоврядування. Проблеми місцевого самоврядування усі відомі, але їх невирішеність упродовж тривалого часу привела до парадоксально позитивної ситуації – стабільності, яка дала можливість публічній владі на місцях пристосуватися до існуючих політико-правових реалій і діяти навіть у жорстких умовах централізації більш-менш ефективно. Цього не можна сказати про державну владу, особливо про той її сегмент, який становить форму державного правління – стійку, закріплену в конституційно-правових нормах інституціональну систему влади, зміст якої визначається правовим статусом та принципами відносин вищих органів законодавчої та виконавчої влади. На це вказує той факт, що за весь період незалежності форма державного правління України пройшла у своєму розвитку п'ять етапів, тобто в середньому кожні чотири роки вона зазнавала тих чи інших змін.

Така "нестабільна" динаміка, звісно, привертає увагу вчених до проблеми організації державної влади в Україні. Ті чи інші її аспекти знайшли відображення в останніх публікаціях таких дослідників, як І. Алексєєнко [3], Я. Бариська [4], О. Ладан [5], О. Харченко [6], у деяких наших дослідженнях [7; 8]. Але ситуація, пов'язана з прийняттям Конституційним Судом України рішення щодо конституційності Закону України "Про внесення змін до Конституції

України" від 08.12.2004 р.[9], створенням Конституційної Асамблеї, яка має запропонувати нові зміни до Основного Закону, створила передумови для наукового осмислення перспектив форми правління української держави, модернізації її конституційної моделі.

З огляду на це **метою статті** є визначення засад, на яких мають здійснюватися майбутні перетворення у сфері реорганізації структурно-інституціональної системи вищих органів державної влади, окреслення напрямку модернізації Конституції України у площині форми державного правління.

Проведений нами комплексний аналіз форми правління сучасної держави показує, що при виборі відповідної моделі форми державного правління, її вдосконаленні слід, перш за все, виходити не з політичної доцільності, а спиратися на науковий підхід до вирішення наявних державно-правових проблем. Для цього необхідно знати закономірності суспільного і державного будівництва; враховувати як власний, так і зарубіжний історичний і сучасний досвід державотворення; використовувати системний підхід при вивченні складних державно-правових систем, серед яких особливе місце займають держава та її форма.

Найважливішою політико-правовою проблемою, що вимагає наукового обґрунтування, є проблема вибору типу та виду форми державного правління. Стосовно типу форми державного правління України (республіки) особливих питань не виникає, оскільки вибір саме його є не лише політично, але й науково обґрунтованим. Це знаходить свій вираз у тому, що конституціоналізація незалежною Україною республіканського типу форми правління відображає закономірності суспільного і державного розвитку, які передбачають розвиток форм державного правління від монархії до республіки, відповідає вітчизняному і зарубіжному історичному досвіду будівництва державних форм.

Набагато складніше питання про вибір для України відповідного виду республіканської форми державного правління.

Науковим підґрунтям вибору того чи іншого виду форми державного правління має бути, насамперед, розуміння держави як соціального явища, що характеризується

“сутністю” та “формою”. Сутність держави, що є відображенням соціального призначення держави та її мети, знаходить зовнішній вираз у її формі. Форма держави, як стверджує Д. Керимов, має свій зміст (“внутрішня” форма) та форму (“зовнішня” форма). Роль “внутрішньої” форми виконує форма політичного режиму, а “зовнішньої” – форма державного правління та форма державно-територіального устрою [10, с. 111]. Базисним, безпосередньо пов’язаним із сутністю держави серед цих елементів є політичний режим, який являє собою систему методів і засобів реалізації політичної влади, що визначають, насамперед, ступінь свободи та правового становища особи, її реальних можливостей брати участь у здійсненні державних справ. Зміст політичного режиму, який визначається відповідним рівнем соціального й економічного розвитку суспільства, його загальної, політичної і правової культури, співвідношенням соціально-класових сил, історичними, національними, культурними, ментальними й іншими традиціями, відповідним чином впливає на політичний зміст інших елементів форми держави. Отже, перед тим, як здійснити вибір однієї з цих моделей форм державного правління, необхідно визначити зміст установленого в Україні політичного режиму.

Незважаючи на певний, зовні демократичний “антураж”, реального демократичного режиму в Україні поки ще не існує. Отже, у такій ситуації дуже важливим є те, щоб була обрана та конституціоналізована така форма державного правління, яка через зворотні зв’язки у системі форми держави сприяла б розвитку демократичних властивостей політичного режиму, а не навпаки.

Абсолютна більшість республіканських держав світу, як відомо, ділиться на три класичні види: президентський, парламентський та змішаний. Який з цих трьох видів форми державного правління більше підходить Україні?

Президентська республіка забезпечує високу виконавчу гілку очолюваної президентом виконавчої гілки влади, котра формується на визначений конституцією жорсткий термін. Це, а також те, що обраний на подібний жорсткий термін парламент не має можливості відправити у відставку уряд, позбавляє цей вид республіканської форми державного правління таких властивих парламентським республікам негативних якостей, як невпевненість та непередбачуваність політичних подій, частих урядових криз тощо. Водночас сучасна політико-правова практика свідчить, що зазначені вище переваги президентської форми правління повною мірою знайшли свій прояв тільки на своїй “батьківщині” – у США. “Трансплантована” в національний “грунт” інших країн зазначена форма прав-

ління не дала таких же результатів, більше того, вона породила значні відхилення від “вашингтонського” прототипу. Таку форму правління обирають, як правило, ті країни, котрі позбавлені демократичних традицій. Про це яскраво свідчить географія поширення президентської форми державного правління: вона була конституційована в абсолютній більшості слабо- та середньорозвинутих держав Латинської Америки й Африки, деяких країнах Азії, насамперед пострадянської Середньої Азії і по суті не знайшла відгуку в розвинутих країнах Європи.

Один із політичних недоліків президентської форми державного правління зумовлений способом легітимації тих інститутів державної влади, що є її структурними елементами. З трьох таких способів – традиційного (монархічного), харизматичного та раціонально-правового (М. Вебер) – президентській республіці притаманний здебільшого харизматичний спосіб, на основі якого легітимується виконавча влада в особі президента. Політичним наслідком цього є те, що у бік президента, який володіє найбільш сильною з усіх гілок влади – виконавчою, спрямований рух селекції політичних еліт у країні. “Конкуренція” останніх, як правило, полягає в тому, щоб проникнути в “оточення” головного елітоутворювального суб’єкта, пристосуватися до його потреб, і меншою мірою – в тому, щоб пропонувати конкурентні варіанти розвитку країни [11].

Така тенденція знайшла свій прояв в Україні часів президентства Л. Кучми, і результати її відомі. “Головна помилка Кучми, – зазначає його попередник Л. Кравчук, – полягала в тому, що він хотів сам усе вирішувати (хоча свого часу, здається, Л. Кравчук і сам був не дуже проти цього. – С.Б.). Призначати всіх міністрів, заступників, всіх глав районних адміністрацій. А оточення Кучми вже розписувало, скільки коштує яка посада, крісло міністра. Це була одна із торгових бірж. Орден коштує стільки-то, героїство коштує стільки-то. Була створена олігархічно-кланова система з бажанням головного вождя тримати все під контролем” [12].

Виходячи з того, що за рік В. Янукович домігся більших, ніж Л. Кучма “успіхів” у встановленні “вертикалі влади”, слід застерегти, що така пірамідально побудована президентська система влади при відсутності реальної противаги з боку парламенту може надати такій формі правління “стабільності”, “динамічності” та “оперативності” при вирішенні певних (насамперед, економічних) проблем. Проте головна небезпека полягає у можливій помилковості обраного Президентом і його оточенням напрямку розвитку країни, персоналізації й авторитаризації державної влади. Отже, конституціоналізація президентської форми державного правління в Україні, її “трансплантація” у політичний режим зі значними залишками

недемократичних елементів, м'яко кажучи, може мати небажані політичні наслідки.

Відразу зазначимо, що не кращим вибором у такій ситуації є й парламентська республіка. Так, на відміну від президентської форми правління, вона формувалася в результаті тривалого історичного розвитку як певний виклик на державотворчі потреби багатоукладної Європи XVII–XIX ст., тому її зміст виявився більш пристосованим до політичного життя цього континенту. Набуті тоді позитивні риси вона не втратила й сьогодні. Серед них насамперед те, що легітимація державної влади здійснюється раціонально, тобто вона базується не на вірі у певні особистості із надзвичайними якостями, а на розумному сприйнятті державної влади, власній оцінці її дій та результатів з боку громадян. Дії останніх спрямовані не на вибір конкретної особистості, а на вибір політичної партії, яка відстоює певний стратегічний напрям розвитку країни.

Нааявність певної кількості політичних партій і, відповідно, елітоутворювальних центрів об'єктивно створює конкурентне поле, яке вимагає вмінь з боку політичних суб'єктів змагатися на цьому полі не за рахунок номенклатурних, а за рахунок змістових джерел: інтелекту, освіти, здатності адекватно реагувати на виклики ситуацій, знання конкурентних технологій тощо. Саме це конкурентне поле заважає монополізації виконавчої влади, сприяє демократизації політичного режиму, надає гнучкості й ефективності парламентській республіці. Сформована парламентом та відповідальна перед ним виконавча влада організовує виконання законів. Завдяки цьому до мінімуму зводяться можливі конфлікти між парламентом та урядом. Для останнього створюються досить стабільні умови на весь період підтримки його парламентом. Значно підвищується й конкретизується його політична відповідальність не тільки перед парламентом, а й перед політичними партіями, фракціями та групами в парламенті, політичну лінію яких він зобов'язаний підтримувати, реалізуючи відповідні закони, розробляючи урядові програми й законопроекти [11].

Але парламентська республіка є стабільною, ефективною тоді, коли максимальною мірою збігаються її юридичний та політичний зміст, усі елементи її системи врівноважені, а державний механізм, що "генерує правління", працює злагоджено. Будь-яке порушення цієї рівноваги, котре може бути зумовлено політичними і навіть психологічними причинами, на практиці призводить до різних "відхилень" парламентської республіки від своєї юридичної моделі. Наочний приклад – Молдова, яка з переходом від змішаної форми правління до парламентської перебуває в стані постійної політичної кризи.

На відміну від асиметричних відносно виконавчої (урядової) влади класичних видів форм республіканського правління змішана республіка мала б стати своєрідною серединною моделлю, де б певним чином врівноважився вплив на уряд як з боку президента, так і з боку парламенту. Така конструкція влади, прийшовши на зміну "гіпертрофованій" парламентській республіці 1946–1958 рр. у Франції, дала можливість цій країні вийти з політичної кризи другої половини 50-х рр. і досить ефективно розвиватися у подальшому.

З розпадом "соціалістичного" табору на межі 90-х рр. XX ст. цей факт був врахований багатьма колишніми його державами (Азербайджан, Білорусь, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Македонія, Молдова, Литва, Польща, Росія, Румунія, Словенія, Україна, Хорватія), які встановили в себе саме змішані форми республіканського державного правління. Судячи з того, що значна частина колишніх "соціалістичних" країн закріпила у своїх конституціях саме змішану республіку, виходить, що суспільно-політичним потребам таких перехідних держав відповідає саме такий вид республіканської форми правління.

Але й тут, так би мовити, не все так просто. Справа в тому, що змістовний діапазон змішаної республіки набагато більший, ніж у президентської або парламентської. Загальноприйнятим, принаймні у вітчизняній юридичній науці, є виділення в цьому діапазоні двох її підвидів: президентсько-парламентського і парламентсько-президентського. Проведений нами порівняльний аналіз змішаних форм правління на основі такого критерію, як вплив президента і парламенту на уряд, показує, що ця диференціація ще більша. Це дало нам підстави виділити в цьому діапазоні не два, а чотири підвиди змішаної форми республіканського правління: президентсько-парламентську [13], напівпрезидентсько-напівпарламентську [14], напівпарламентсько-напівпрезидентську [15] і парламентсько-президентську [16], що для постсоціалістичних країн відображає ступінь "прив'язки" та впливу політичного режиму на зміст тієї чи іншої моделі.

Як свідчить політичний досвід, країни з радянським минулим і політичним режимом, ним зумовленим, конституювали змішану республіку із суттєвим домінуванням президентської влади над урядом. Такі "жорстко" авторитарні держави, як Азербайджан, Білорусь, Казахстан, Киргизстан, Росія, конституювали президентсько-парламентську поліархію; "помірковано" авторитарні Вірменія, Україна (до 2004 р.), Хорватія (до 2000 р.) – напівпрезидентсько-напівпарламентську. Східно- та південноєвропейські країни так званої "народної демократії" (за винятком Хорватії) юридич-

но віддали перевагу парламенту; "помірко-вано" демократичні Болгарія, Литва, Македонія, Польща, Словенія, Румунія, Словаччина (з 1999 р.) встановили в себе напівпарламентсько-напівпрезидентську республіку, а в державах зі зрілим демократичним режимом, до котрих постсоціалістичні країни ще не "доросли", юридично закріплена та ефективно функціонує парламентсько-президентська модель змішаної республіки – Австрія, Ірландія, Ісландія, Фінляндія та ін.

Отже, основний напрям розвитку змішаної форми правління має бути від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської моделі. Місце, яке за допомогою Конституції країна посідатиме на цій умовній шкалі, залежить багато в чому від змісту політичного режиму. Важливим у цьому випадку є і зворотний вплив форми правління на політичний режим: її структурний елемент – виконавча влада, що, як правило, підпорядковується президенту – може, з одного боку, сприяти демократизації форми правління, а з іншого – її авторитаризації, поверненню назад (наочними прикладами є Білорусь, Казахстан, Росія).

Схоже, у зазначеному напрямі рухається й Україна, форма державного правління якої за двадцять років незалежності зазнала найбільше змін. Вона пройшла шлях від республіки радянського зразка до напівпрезидентсько-напівпарламентської республіки (1991–1996 рр.), від напівпрезидентсько-напівпарламентської до напівпарламентсько-напівпрезидентської республіки (1996–2004/2006 рр.) і від напівпарламентсько-напівпрезидентської республіки (2006–2010 рр.) до президентсько-парламентської (2010–). Тобто за впливом президентури у системі "парламент – президент – уряд" форма державного правління України стала "сильнішою", ніж у Росії, оскільки там виконавча влада розподілена між двома суб'єктами: Президентом (Д. Медведєвим) та урядом (В. Путіним). В Україні ж Уряд, можна сказати, всупереч Конституції, перебуває під тотальним контролем глави держави та його адміністрації. Тобто порівняно з попереднім періодом (2006–2010 рр.) зміст форми правління української держави здійснив рух назад, іншими словами, на "схід". Схожі змішані форми республіканського правління, як зазначалося, встановлені в Білорусі, Росії, Азербайджані, Казахстані, Киргизстані.

З того, що нова влада підтвердила стратегічну лінію на європейську інтеграцію, логічно випливає, що європейські стандарти мають встановитися також і у сфері державного формобудівництва. Порівняльний аналіз конституційних моделей форм правління держав Європейського Союзу засвідчує, що з 27 країн, які до нього входять, 15 мають парламентську форму правління, 11 – змішану республіканську і лише

Кіпр – президентську зі своєю специфікою. І це не формальні показники, а сутнісні, такі, що відображають закономірності організації державної влади на європейському континенті. Отже, якщо ми йдемо до Європи, доцільним було б враховувати загальні тенденції розвитку європейських форм правління, особливо тих держав, що мають спільне з нами соціалістичне минуле, а також накопичений досвід функціонування цього різновиду змішаної республіки в країнах Західної Європи.

Підсумовуючи вищесказане можна констатувати, що найбільш прийнятною для постсоціалістичних країн з перехідною соціально-економічною та політичною системою є змішана форма республіканського правління. Отже, загальний і закономірний шлях еволюції змісту змішаної форми правління, насамперед постсоціалістичних держав, має бути від президентсько-парламентської до парламентсько-президентської моделі або, за нашою класифікацією: президентсько-парламентська $\Rightarrow$ напівпрезидентсько-напівпарламентська $\Rightarrow$ напівпарламентсько-напівпрезидентська $\Rightarrow$ парламентсько-президентська. Стадіальність цього розвитку залежить від рівня розвитку економічних, соціально-політичних та культурно-духовних відносин, який знаходить свій прояв, насамперед, в економіці та політичному режимі. Тобто залежно від рівня ринкової економіки та наявності елементів демократичного політичного режиму країни, як уже нами було показано вище, встановлюють відповідний різновид змішаної форми республіканського правління: чим нижче цій рівень, тим "сильніше" влада президента, і навпаки.

Такий шлях пройшла й незалежна Україна. Спочатку, після п'ятирічної боротьби за ту чи іншу модель республіки, у 1996 р. була конституціоналізована напівпрезидентсько-напівпарламентська республіка. Це було цілком закономірно, виходячи з рівня соціально-економічного розвитку та співвідношення політичних сил на момент прийняття нової Конституції. Через десять років, внаслідок відомих причин, конституційна модель напівпрезидентсько-напівпарламентської республіки була змінена на напівпарламентсько-напівпрезидентську. Цю модель форми державного правління прийнято оцінювати негативно, як незбалансовану систему влади. Це підтверджує той факт, що ані суспільство, ані політичні, і що дивно, ані наукові кола майже не заперечили поверненню в 2010 р. назад конституційної моделі форми державного правління України, яка, будучи "посилена" Законом України "Про Кабінет Міністрів України" [17], юридично перетворилася в президентсько-парламентську, а фактично – у президентську республіку.

Важко погодитись з таким кроком, оскільки, незважаючи на певні суб'єктивні

причини, що зумовили політичну реформу 2004 р., конституціоналізація саме так званої парламентсько-президентської республіки (за нашою класифікацією, напівпарламентсько-напівпрезидентської) була закономірним і необхідним для того часу кроком. Проблеми цієї моделі лежали не стільки в юридичній, скільки в політичній і навіть психолого-особистісній площині відносин вищих інститутів державної влади, точніше її керівників. Замість начинки її відповідним політичним змістом (покращення якості парламенту через вдосконалення виборчої системи, дерегуляція економіки, боротьба з корупцією, створення інститутів громадянського суспільства, вдосконалення партійної системи, створення суспільного телебачення тощо) все зводилось до з'ясування того, "хто в домі хазяїн?". Причому лівова частка вини за це лежить на колишньому Президентові України В. Ющенку, оскільки, будучи в душі "європейцем", він хотів, всупереч конституційним нормам, керувати урядом "по-російському". Дійсно, для "неозброєного ока" така система влади виглядає незбалансованою, але це не так. Вона насправді збалансована, але асиметрично побудована (що є різні речі), оскільки глава держави має вже менше повноважень насамперед відносно уряду, ніж при президентсько-парламентській чи напівпрезидентсько-напівпарламентській республіці (і так у всій Європі). Президенту при такій структурі влади вже треба з цим погодитись, а не боротись за неіснуючі вже конституційні повноваження.

Висновки. Отже, якщо говорити про шляхи модернізації конституційної моделі форми правління української держави, то він один – у бік побудови повноцінної моделі парламентсько-президентської республіки. Її інституціональну структуру становлять президент, уряд і парламент. Парламент, сформований на партійній основі, його більшість формує відповідальний тільки перед ним уряд, котрий є вищим органом виконавчої влади. Такий взаємозв'язок між парламентом та урядом забезпечує гнучкість системи законодавчо-виконавчої влади, оскільки право парламенту на зміну прем'єр-міністра та уряду створює можливість своєчасного коригування політичного курсу держави. Глава держави при цьому різновиді змішаної форми правління не є носієм виконавчої влади, але його правовий статус "сильніший", ніж при парламентській формі правління, позаяк президент легітимується безпосередньо народом. Це дає йому право представляти державу в середині країни та і за її межами, формувати одноосібно або разом з парламентом деякі державні органи, брати участь у законодавчому процесі (законодавча ініціатива та право вето), забезпечувати наступність державної влади, виступати арбітром між виконавчою та законодавчою владою (ви-

носячи найважливіші державні питання на національний референдум, відправляючи уряд у відставку за ініціативою парламенту або розпускаючи останній за ініціативою уряду чи у випадках, які чітко зафіксовані в Конституції). Побудовані на таких основах структурно-інституціональна та функціональна ланки форми правління, сприятимуть тому, що держава набуде дійсно "парламентсько-президентського" змісту, котрий, як свідчить досвід Західної Європи, і для України може стати гарантією стабільності й демократичного розвитку.

Література

1. Круглий стіл "Модернізація політичної системи України" 21.04.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/440>.
2. Про підтримку ініціативи щодо створення Конституційної Асамблеї: Указ Президента України від 21.02.2011 р. № 224/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/13153.html>.
3. Алексеєнко І.Г. Реформування форми державного правління в сучасній Україні як відображення взаємодії політичних інститутів [Електронний ресурс] / І.Г. Алексеєнко // Гілея. – 2011. – Вип. 44. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_44/Gileya44/P13_doc.pdf.
4. Бариська Я.О. Форма державного правління: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Я.О. Бариська; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Л., 2010. – 20 с.
5. Ладан О. Форма державного правління України в контексті конституційного процесу 1990–2004 рр. / О. Ладан // Підприємництво, господарство і право / Спілка юристів України, Ін-т держави і права НАН України. – 2006. – № 5. – С. 102–105.
6. Харченко О.В. Напівпрезидентська форма правління: становлення і розвиток: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02 / О.В. Харченко; НАН України; Ін-т політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. – К., 2008. – 18 с.
7. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики: монографія / С.К. Бостан. – Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. – 540 с.
8. Бостан С.К. Форма правління сучасної держави: теоретико-правові засади: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спец. 12.00.01 "Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень" / С.К. Бостан; Київськ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2008. – 36 с.
9. Рішення Конституційного суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про внесення змін до Конституції України" від 08.12.2004 р. № 2222-IV [Електронний

- ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=122407>.
10. Петров В.С. Сущность содержания и форма государства / В.С. Петров. – Л. : Наука, 1971. – 163 с.
11. Видрін Д. Україна: як Вас тепер називати? [Електронний ресурс] / Д. Видрін. – Режим доступу: <http://www.vidrin.com/express/3557/?prn=1>.
12. Кравчук Л. Система уже отгрызла Януковичу ноги и добирается до живота [Електронний ресурс] / Л. Кравчук // Українська правда. – 2011. – 4 квітня. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/rus/articles/2011/04/4/6077221>.
13. Бостан С.К. Президентсько-парламентська республіка як різновид змішаної форми республіканського правління / С.К. Бостан // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2001. – № 2. – С. 39–50.
14. Бостан С.К. Напівпрезидентсько-напівпарламентська республіка як різновид змішаної форми республіканського правління / С.К. Бостан // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2001. – № 3. – С. 16–25.
15. Бостан С.К. Напівпарламентсько-напівпрезидентська республіка як різновид змішаної форми республіканського правління / С.К. Бостан // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2001. – № 4. – С. 31–40.
16. Бостан С.К. Парламентсько-президентська республіка як різновид змішаної форми республіканського правління / С.К. Бостан // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2002. – № 2. – С. 88–97.
17. Закон України "Про Кабінет Міністрів України" // ВВР України. – 2011. – № 9. – Ст. 58 (із змінами, внесеними згідно із Законом від 02.12.2010 р. № 2756-VI).

Бостан С.К. Форми організації публічної влади в контексті модернізації Конституції України

Анотація. У статті проаналізовано основні види республіканських форм державного правління та визначено шляхи модернізації конституційної моделі форми правління сучасної української держави.

Ключові слова: держава, форма держави, форма державного правління, республіка, президентська республіка, парламентська республіка, змішана республіка.

Бостан С.К. Формы организации публичной власти в контексте модернизации Конституции Украины

Аннотация. В статье проанализированы основные виды республиканских форм государственного правления и определены пути модернизации конституционной модели формы правления современного украинского государства.

Ключевые слова: государство, форма государства, форма государственного правления, республика, президентская республика, парламентская республика, смешанная республика.

Bostan S. Forms of organization of public authority in the context of modernization of the Constitution of Ukraine

Annotation. In the article the main types of republican forms of government are analyzed and the ways of modernization of constitutional model of form of government of modern Ukrainian state are determined.

Key words: state, form of statehood, form of government, republic, presidential republic, parliamentary republic, mixed republic.